

Wiad. entomol.	21 (2): 109-113	Poznań 2002
----------------	-----------------	-------------

Uwagi o rozmieszczeniu gatunków z rodzaju *Bryodaemon*
PODLUSSÁNY, 1998 (*Coleoptera: Curculionidae*) w Polsce

Remarks on the distribution of species from genus *Bryodaemon*
PODLUSSÁNY, 1998 (*Coleoptera: Curculionidae*) in Poland

BOGUSŁAW PETRYSZAK

Zakład Entomologii Uniwersytetu Jagiellońskiego, ul. R. Ingardena 6, 30-060 Kraków

ABSTRACT: Distribution of *Bryodaemon rozneri* PODL., *B. boroveci* PODL. and *B. kocsirenae* PODL. in the Polish Carpathians is presented.

KEY WORDS: *Curculionidae*, *Bryodaemon*, faunistics, Carpathian Mts., Poland.

Wstęp

PODLUSSÁNY opublikował w 1998 roku rezultaty badań nad grupą „*Omiamima hanakii*”. W wyniku rewizji do nowego rodzaju *Bryodaemon* PODL. zaliczył wcześniej znane *Omius hanakii* FRIV., *O. hanakii* var. *montanus* PETRI i *O. brandisi* APFL., a dodatkowo jeszcze nowoopisane gatunki *B. rozneri* PODL., *B. kocsirenae* PODL. i *B. boroveci* PODL. Wszystkie wymienione ryjkowce z wyjątkiem *B. brandisi* APFL. żyją głównie w Karpatach, wyjątkowo tylko schodzą nieznacznie na tereny przylegające do tego łańcucha górskiego. Ostatni z wymienionych gatunków wykazywany jest z Bośni.

Z obszaru Polski znane są *B. rozneri* PODL., *B. boroveci* PODL. i *B. kocsirenae* PODL., natomiast *B. hanakii hanakii* (FRIV.) i *B. hanakii montanus* (PETRI), zasiedlają rejony górskie Ukrainy i Rumunii. Jest bardzo prawdopodobne, że w Polsce dodatkowo jeszcze występuje *B. hanakii hanakii* (FRIV.). Podgatunek ten został wykazany bowiem z okolic Przemyśla na podstawie materiałów zebranych przez TRELLE. Trudno jednak ustalić czy stanowisko to leży obecnie na terytorium Polski czy też Ukrainy. Poniżej podaję szereg

nowych, a także zweryfikowane publikowane wcześniej własne dane, dotyczące rozmieszczenia wyżej wymienionych gatunków w Polsce (PETRYSZAK 1982, 1997–98; PETRYSZAK i in. 1993, 1994), a także w słowackiej części Karpat. Prostuje również pewne nieścisłości zauważone w publikacji PODLUSSÁNY’ego (1998).

Przegląd gatunków

(gwiazdką [*] oznaczono materiały zebrane przez autora w latach 1978–2000)

Bryodaemon rozneri PODLUSSÁNY, 1998

Rozmieszczenie w Polsce.

- Wysokie Bieszczady: Bukowiec-Beniowa*, Sianki* (FV33).
- Doły Jasielsko-Sanockie: Brzozowiec koło Czaszyna* (EV87).

Rozmieszczenie na Słowacji.

- Východoslovenska pahorkatina: Petrovce na wschód od Sobrance.

W Wysokich Bieszczadach gatunek ten stwierdzono w dolinie górnego Sanu w okolicach nieistniejących wsi Bukowiec, Beniowa i Sianki na wysokości 720–900 m n.p.m. Zasiadła jednogatunkowe sztuczne drzewostany świerkowe lub z domieszką buka. W Dołach Jasielsko-Sanockich znaleziony został w buczynie z udziałem jodły (*Dentario glandulose-Fagetum*) na wysokości około 550 m n.p.m.

Bryodaemon boroveci PODLUSSÁNY, 1998

Rozmieszczenie w Polsce.

- Pogórze Przemyskie: Brylińce (FA10).
- Doły Jasielsko-Sanockie: Brzozowiec koło Czaszyna* (EV87), (= wg PODLUSSÁNY’ego Brzezowe).
- Niskie Bieszczady: Nowosielce Kozickie* (FV18), Braniów* (EV19).
- Góry Słonne: Liszna* (EV89), góra Sobień koło Sanoka (= wg PODLUSSÁNY’ego Sanok).
- Beskid Niski: Pasika (EV66).
- Gorce: Turbacz*, Las Ustrzycki*, polany: Zielenica*, Jankówki*, Długa*, Gabrowska Mała*, Gabrowska Duża* (DV38); Przehyba*, Ochotnica Górna Jaszczę* (= wg PODLUSSÁNY’ego Gorce, Ochotnica Dolna) (DV48); Średniak*, Przysłop Dolny* (DV49).

Rozmieszczenie na Słowacji.

- Laborecka vrchovina: Medzilaborce, Haburské raselinisko*, Habura*, Lupkovský priesmyk*.
- Bukovské vrchy: dolina potoku Udava*.

W naszych Karpatach gatunek ten zbierany był zarówno w zbiorowiskach grądowych (*Tilio-Carpinetum*) oraz buczynowych (*Dentario glandulose-Fagetum*), jak i w górnoreglowych borach świerkowych (*Piceetum tatricum*), a także na łąkach regla górnego. Rozmieszczenie pionowe stanowisk od 300 do 1300 m n.p.m.

Bryodaemon kocsirenae PODLUSSÁNY, 1998

Rozmieszczenie w Polsce.

- Wysokie Bieszczady: Krzemień*, Kamienna*, Rawka* (FV13), Tarnica* (FV23), Rozsypaniec* (FV33).
- Góry Słonne: Wańkowa-Paszowa* (FV08).
- Beskid Niski: Bednarka*, Magura Małastowska* (EV19) (= wg PODLUSSÁNY’ego Magóra Maeastowska), Danawa* (EV66).
- Beskid Sądecki: Jaworzyna Krynicka* (DV97) (= wg PODLUSSÁNY’ego Dol. Popradu), Zimne-Dubne*, Kraczonik* (DV96).

Rozmieszczenie na Słowacji.

- Bukovské vrchy: Runinská kotlina*, Stužnicka dolina*, Kremenc (Kremenaros)*, Nová Sedlica*, Packova Kýčera*, Ruské-Runina*, Jarabá skala (Rabia Skała)*, Stinská*, Podstinsko*.
- Vihorlatské vrchy: Morske oko*, Remetské Hámre*.
- Laborecka vrchovina: Stakčín*.
- Slánské vrchy: Dargov, Simonka.
- Beskydské predhorie: Ubla.
- Čergov: Minčol.
- Vysoké Tatry.

Gatunek ten w polskich Karpatach związany jest z lasami grądowymi (*Tilio-Carpinetum*) i bukowymi (*Dentario glandulose-Fagetum*), zbierany był także na łąkach połoninowych. Zakres występowania od około 400 do 1300 m n.p.m.

Podsumowanie

Wszystkie stwierdzone w polskich Karpatach gatunki rodzaju *Bryodaemon* należą do wschodniokarpackiego elementu geograficznego. *B. rozneri* PODL., i *B. kocsirenae* PODL. wykazują stosunkowo szerokie rozmieszczenie, znane są bowiem z licznych jednostek fizjograficznych Karpat Wschodnich. Pierwszy z wymienionych gatunków podawany jest z Gór Czubatych (Gurghiułui, Görgenyi-havasok): Zetevaralja, Szencsed; Wyżyny Tyrnawskiej (Podisúl Tirnavelor): Schäßburg (Sighisoara); Gór Rarau-Dżumalau (Giumalau-Raraul): Rareul; Czarnohory: Worochta, Ardżeluża; Kotliny Buko-

winskiej; Czermowce; Beskidów Brzeźnych (Verchnodnistrivski Beskydy): Bolechów – po nasze Wyokie Bieszczady i wschodnią część Dołów Jasielsko-Sanockich oraz przedgórze Wyhorlatu na Słowacji.

B. kocsirenae PODL. ma dwa wyraźne centra występowania – jedno znajduje się w Górach Bretcu (Harumszeki-havasok) na północny-wschód od Brasov w Rumunii i drugie, obejmujące południowo-zachodnią część Karpat Wschodnich i przylegające do nich pasma Karpat Zachodnich, dochodząc na zachód do wschodniej części Beskidu Sądeckiego oraz po Vysoke Tatry, Slanske vrchy i Čergov na Słowacji.

Trzeci z omawianych gatunków – *B. boroveci* PODL., zasiedla Połoninę Kraśną (Mała Ugolka Menczuł-Mała Ugolka, Wielka Ugolka, Ugolka Plesa) i Czarnohorę. Podawany także z Bukowskich vrchov i Laboreckej vrchoviny na Słowacji. W Polsce znany z szeregu jednostek fizjograficznych Karpat, a najdalej wysunięte na zachód stanowiska znajdują się w Gorcach.

Zasięgi *B. hanakii hanakii* (FRIV.) i *B. hanakii montanus* (PETRI) są ograniczone wyłącznie do Karpat Wschodnich (PODLUSSÁNY 1998). Pierwszy zasiedla środkową część tego łańcucha górskiego, gdyż znany jest z Karpat Marmaroskich (Muntii Maramuresului), Gór Rodniańskich (Muntii Rodnei), Gór Gutyańskich (Muntii Gutii: Magybanya-Baja Mare), Gór Rarau-Dziunalau (Rareul) w Rumunii i Czarnohory, Świdowca, Połoniny Krasnej Bużory (okolicie Mukaczewa) na Ukrainie. Podawany jest również z wyspowego, oddalonego 180–200 km stanowiska leżącego w okolicach Przemyśla. Ze względu na brak na etykietce bardziej szczegółowych informacji o miejscu znalezienia trudno ustalić, czy leży ono w granicach Polski, czy też na Ukrainie.

B. hanakii montanus (PETRI) ma zasięg ograniczony do południowo-wschodniej części rumuńskich Karpat Wschodnich, gdyż stwierdzony został w Muntii Giurgeului (Gyergyói-havasok), Muntii Gurghiului (Görgenyi-havasok) i Muntii Harghitei (Hargita hegysek).

SUMMARY

Three species from genus Bryodemon: *B. rozneri* PODL., *B. kocsirenae* PODL. and *B. boroveci* PODL. have been recorded in Poland. They inhabit oak-hornbeam forests (*Tilio-Carpinetum*), spruce forests (*Picetum tatricum*), beech forest (*Dentario-glandulose-Fagetum*) as well as mountain grasslands on altitudes from 300 to 1300 m above sea level. An asterisk [*] marks localities, where the species were collected by the author during 1978–2000. The other localities are cited after PODLUSSÁNY (1998). The species belong to East-Carpathian geographical element.

PIŚMIENNICTWO

- PETRYSZAK B. 1982: Ryjkowce (*Coleoptera, Curculionidae*) Beskidu Sądeckiego. Rozpr. Hab. UJ, **68**: 1-204.
- PETRYSZAK B. 1997-98: Ryjkowce (*Coleoptera, Curculionidae*) Bieszczad Wysokich. Studia Ośrod. Dok. Fizjograf., Kraków, **25**: 89-135.
- PETRYSZAK B., WRÓBEL S., CZEKAJ A., SKALSKI T. 1993: Ryjkowce (*Coleoptera, Curculionidae*) Beskidu Niskiego. Prace Zool. UJ, **38**: 29-59.
- PETRYSZAK B., SKALSKI T., BURDZY A., 1994: Pędrusie i ryjkowce (*Apionidae, Curculionidae: Coleoptera*) Gór Słonnych. Studia Ośrod. Dok. Fizjograf., Kraków, **23**: 149-182.
- PODLUSSÁNY A., 1998: A review of the *Omiamima hanakii* group (*Coleoptera: Curculionidae*). Folia Entomol. Hung., **59**: 79-101.